

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. II. Vtrum ad piam motionem voluntatis, intellectum ad credendum
determinantis, requiratur virtus vel habitus specialis, à fide distinctus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

mouet potentias externas suo imperio) & intellectus voluntati potentiam mouendi & determinandi quoad specificationem.

13 Inhabis tamen: Ideo ex solutione data, ad specificationem actus fidei requiritur pia motio sive affectio voluntatis, quia cum objectum fidei, ratione sua obcurritatis, sit ex se insufficientis ad determinandum intellectum circa assensum potius quam dissensum, debet voluntas talem insufficientiam objecti supplere per piam affectionem. Sed non potest voluntas per piam motionem, seu affectionem, talem insufficientiam supplere: Ergo nec determinate intellectum ad speciem actus credendi. Minor probatur: Insufficiencia veritatis objecti ad mouendum intellectum, & ipsum determinandum in actu fidei, est insufficientia euidencia, quandoquidem ex dicto objecto illud dicitur insufficientis ad talem motionem & determinationem, quia non est euidens: Atqui voluntas non potest per suam motionem supplere in objecto fidei defectum euidenciae, non enim reddit ipsum euidens, sed relinquunt obsecrum: Ergo &c.

14 Respondeo negando Minorem, ad cuius probationem, concessa Majori, dico ad Minorem, voluntatem non ideo dici per piam motionem supplere defectum euidenciae objecti, quod reddat illud euidens, sed quia facit illud quod praestaret euidencia objecti, si adesset, nempe determinationem intellectus ad credendum, potius quam ad discredendum. Quomodo autem ita determinet intellectum voluntas, si quaras, dico in tantum id ab ea praestari, in quantum reddat intellectum complacentem, sive pie affectum, sicuti ipsa met est complacens & pie affecta, circa mysteria fidei proposita; talis enim complacencia & affectio est veluti pondus, quo non necesse est, sed liberè determinata, impellit & determinat intellectum ad consensum potius quam ad dissensum.

15 Ex dictis inferes, quod cum nihil sit volitum, quia praecognitum, & ad omnem actum voluntatis praerequiratur aliquis actus ex parte intellectus, necessarius est aliquis actus intellectus, quo reguletur proximè pia motio, seu affectio voluntatis, nimirum iudicium practicum, quo convenientia & honestas objecti credendi voluntati repraesentetur, & ipsa efficaciter moueat ad volendum credere. Et tale iudicium practicum est in sua substantia supernaturale, sicut ipsa pia motio & affectio voluntatis quam regulat: unde ad utrumque actum eliciendum aliquod auxilium entitativè supernaturale requiritur, ut ostendimus in Tractatu de Gratia.

ARTICVLVS II.

Vtrum ad piam motionem voluntatis, intellectum ad credendum determinantis, requiratur virtus vel habitus specialis, à fide distinctus?

16 Affirmant Suarez, Valentia, Molina, & alii Recentiores; negant communiter Discipuli D. Thomae, excepto Joanne à S. Thoma, qui concedit quidem ad piam motionem, subindeque ad actum fidei, non praerequiri virtutem, quae sit directè & per se moralis, asserit tamen necessariam esse ad eliciendum talem actum aliquod auxilium supernaturale.

quam qualitatem habitualement in voluntate, reductivè pertinentem ad fidem, quatenus est quaedam inchoatio ipsius, & participium. Pro resolutione

Dico: Ad eliciendam piam motionem voluntatis, quae intellectus determinatur ad credendum, non praerequiritur virtus, vel qualitas habitualement, sed auxilium actuale sufficit.

17 Probatur breviter: Actus pie affectionis est imperfectus in sua specie, quia non est ultimus in illa, sed comparatur per modum viae & tendentiae ad actum fidei: Ergo ad illum eliciendum non requiritur aliquis habitus virtutis, sed sufficit auxilium actuale. Antecedens constat, Consequentia verò probatur. Habitus virtutis non ponitur nisi ad actus perfectos & ultimos, qui proximè tendunt circa sua objecta: Ergo actus pie affectionis se habeat ut imperfectus & vialis, non debet assignari aliquis habitus virtutis ad ipsum eliciendum, sed auxilium actuale sufficit.

18 Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Actus pie affectionis ex propria, tua ratione praecedat actum fidei, tanquam dispositio seu inchoatio illius, ut docet D. Thomas quaest. 14. de verit. art. 4. ad 20. Atqui virtus specialis non constituitur ad actum qui se habet per modum dispositionis, seu inchoationis alterius actus perfecti: Ergo ad piam motionem non debet poni habitus specialis, etiam imperfectus, sed sufficit habitus fidei, cum auxilio speciali ex parte voluntatis.

19 Adde quod non potest talis habitus specialis habere ordinem ad quem reducatur: Ergo non datur. Probatur Antecedens, quia vel ad habitus Theologicos, vel ad morales reduci deberet: Sed ad neutrum horum habituum ordinem reduci potest: Ergo ad nullum. Minor quoad primam partem, quod scilicet talis habitus non possit reduci ad habitus Theologicos, constat, quia non attingit immediatè Deum. Quoad secundam probatur: Nam si esset habitus moralis, vel esset virtus per se infusa & supernaturale, vel naturalis & acquisita? Non potest autem dici naturalis, quia actus pie affectionis, sive volitionis credendi, cum sit causa actus fidei, est, sicut ille, supernaturale, ac proinde non potest habere pro principio, à quo elicitive procedat, virtutem naturalem acquisitam: non potest etiam talis virtus dici supernaturale, & per se infusa, quia omnis virtus moralis per se infusa supponit prudentiam infusam, tanquam suam regulam, & ista charitatem, utpote cum absq; charitate deficiat debita habitudo ad ultimam finem supernaturalem, subindeque ratio prudentiae supernaturale, ut ostendit D. Thomas 1. 2. qu. 65. art. 4. ad 1. Actus autem voluntatis determinans intellectum ad credendum, non supponit necessariò charitatem, quandoquidem potest, sicut actus fidei, esse in homine gratià habituali destituito, & in peccato mortali existente: Ergo &c.

20 Obijcies primò: D. Thomas infra qu. 4. art. 2. in corp sic habet: Oportet quod tam in voluntate sit aliquis habitus, quam in intellectu, si debeat actus fidei esse perfectus: Sed non debet poni in voluntate aliquis habitus, nisi ratione pie affectionis, ad actum fidei requisitæ: Ergo ad eam eliciendam aliquis habitus in voluntate requiritur.

21 Respondeo cum Cajetano, alijsq; D. Thomae Discipulis, 5. Doctorem loqui de actu fidei perfecto, non solum perfectione essentiali, quam

pp 3 habet

habet etiam ille qui non informatur charitate, A sed etiam perfectione accidentali, per quam constituitur in ratione virtutis simpliciter dicta, si-
e meritoria, qualis est dumtaxat actus fidei charitate divina informati: ex quo solum sequitur ad piam motionem, ex imperio charitatis procedentem, requiri habitum in voluntate, nimirum ipsam charitatem; quod non negamus. Sed cum hoc stat, quod si tam actus fidei, quam pia motio, præcisè quoad perfectionem ipsis essentialem considerentur, qualiter consideratur actus elicit ab homine peccatore, habitu charitatis defectu, nullus ad eos in voluntate prærequiratur habitus, sed auxilium actuale sufficiat.

22 Obiicit secundò: Ad eliciendum actum fidei ponitur in intellectu habitus fidei: Ergo ad eliciendam piam motionem, ponendus est alius habitus in voluntate. Consequentia probatur: Ideò ponitur habitus fidei in intellectu, & non tantum auxilium actuale, quia actus fidei non semel atque iterum, sed frequenter & connaturaliter à nobis elici debet: Atqui similiter pia affectio connaturaliter & frequenter à nobis elicienda est, toties nimirum, quoties eliciendus est actus fidei: Ergo &c.

23 Respondeo negando consequentiam, & paritatem. Ad cuius probationem, nego Majorem: Ratio enim ob quam requiritur habitus fidei in intellectu, non est quia actus ille connaturaliter & frequenter est eliciendus, sed quia est actus in sua specie perfectus & ultimus: unde cum hoc non reperitur in pia motione, sed hæc sit actus imperfectus, & per modum viæ & inchoationis ad actum fidei, non requiritur sicut ad illum habitus, sed sufficit auxilium actuale; quamvis ex eo quod talis motio frequenter elici debeat à voluntate, & connaturaliter, debeat illud auxilium frequenter dari, & esse connaturaliter debitum ipsi habitui fidei.

ARTICULUS III.

Vtrum actus internus fidei sit necessarius ad salutem, non solum necessitate præcepti, sed etiam necessitate medii?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia.

24 Suppono primò, salutem hominis duplicem à Theologis distingui, primam videlicet & secundam. Primam salutem hominis vocant ejus justificationem, quomodo nomen salutis accipitur ad Ephes. 2. dum dicitur, *Gratia estis salvati per fidem*, & ad Titum 3. *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis*. Ultimam salutem appellant beatitudinem nostram supernaturalem: in qua significatione accipitur nomen salutis Marci ultimo, dum dicitur: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit*.

25 Suppono secundò, duplicem esse necessitatem, unam præcepti, alteram medii. Prior est debitum & obligatio proveniens ex præcepto per se: posterior verò est ejus sine quo aliquid obtineri nequit, siue id sit ex natura ipsarum rerum, quæ sunt ita connexæ (quomodo alimentum est medium necessarium ad conservandam vitam animalis) siue ex institutione causæ alicujus

dominantis, quæ voluit & ordinavit ut unum sine altero obtineri nequeat.

Inter ea autem quæ sunt necessaria necessitate medii, & ea quæ sunt necessaria necessitate præcepti tantum, hoc reperitur discrimen, quod ea quæ sunt necessaria necessitate medii in ordine ad aliud debent indispensabiliter poni in re, saltem secundum viam & potentiam ordinariam ad hoc ut aliud adquiratur: ea autem quæ sunt tantum necessaria necessitate præcepti in ordine ad aliud, non est semper necesse quod ponantur in re, ad hoc ut aliud adquiratur, sed sufficit quod sint in præparatione animi, & quod ponantur in re, datâ occasione in qua præceptum obligat. Item necessitas præcepti non viget, nisi præceptum cognoscatur ab eo qui parere tenetur: at verò medium, siue ignoretur, siue non, est necessarium, & sine illo non potest finis obtineri.

Suppono tertio, duplicem esse medii necessitatem: unam simplicem & absolutam, quando medium tale est, ut sine ipso in re habito finis non possit obtineri: aliam secundum quid, quando sufficit in re vel in voto. Priori modo gratia sanctificans est necessaria ad salutem, quia sine ipsa, habita in re, salus obtineri nequit: posteriori verò baptismus, aut sacramentum penitentia, sine quibus contritio, cum sacramenti voto, potest sufficere ad salutem, & sacramenti defectum supplere. Quarimus ergo in præsentia, an actus fidei sit necessarius ad salutem, tam primam quam secundam, id est ad justificationem, & beatitudinem, non solum necessitate præcepti, sed etiam necessitate medii, idque simpliciter & absolute, ita ut sine ipso in re habito homo nec justificari, nec salutem æternam obtinere possit?

Partem negantem tenet Andreas Vega, lib. 6. in Trid. cap. 17. & 20. ubi docet primò, si quis invincibiliter Deum ignoraret (quod tamen, inquit, nunquam contingit, sed nec potest contingere) posse nihilominus hujusmodi hominem salvari, si legem naturæ ad amissum obli-
vet, & si quando contra eam peccaverit, de facto doleat. Secundò docet, naturalem cognitionem, quam de Deo per creaturas assequi possumus, ad salutem sine fide & cognitione supernaturali sufficere. Ne tamen ejus sententia Pelagiana appareat, addit talem hominem non fore justificandum sine gratia Christi: quia quando talem habet de Deo cognitionem, datur ejus voluntati auxilium necessarium, ut actum charitatis & amoris Dei super omnia eliciat, qui actus in voto & implicite fidem continet: nam tunc in se ita affectus est talis homo, ut si sciret esse credendum propter divinam auctoritatem, incunctanter crederet. Eandem sententiam tenuit Scotus lib. 2. de natura & gratia cap. 11. sed eam postea in quarto sententiarum sub finem retractavit; & merito, cum hæc opinio errorem aperte sapiat, & Scripturæ, Concilii, & SS. Patribus repugnare videatur, ut patebit ex dicendis assertionem sequenti.

§. II.

Conclusio affirmativa statuitur.

Dico igitur, actum internum fidei supernaturalis esse omnibus adultis simpliciter necessarium, necessitate medii, ad salutem, ita ut sine illo in re habito justificari & salvari non possint, secundum legem ordinariam.

Proba-